

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี
THE GUIDELINES FOR DEVELOPING DIGITAL LEADERSHIP
OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION, LOPBURI

Received : 15 December 2025

Revised : 2 February 2026

Accepted : 6 February 2026

ธัญวรัตน์ ศรีแสงอ่อน¹

Thanvarat Srisangon

สรชัย ชูชีพ²

Sunchai Chucheeep

เฉลิมชัย หาญกล้า³

Chalermchai Harnkla

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี 2) จัดลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 227 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Masters Degree student in Educational Administration, Faculty of Education Thepsatri Rajabhat University, Thailand

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Advisor, Dr., Division of Educational Administration, Faculty of Education Thepsatri Rajabhat University, Thailand

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-Advisor, Assistant Professor Dr., Division of Educational Administration, Faculty of Education Thepsatri Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: thanvarat240925331@gmail.com

จังหวัดลพบุรี พบว่าความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ และ 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ส่วนที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ได้แก่ การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ สำหรับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีมีทั้งหมด 3 แนวทาง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current and desirable states of digital leadership of school administrators under the Office of Vocational Education, Lopburi Province; 2) to prioritize the needs for developing digital leadership among these administrators; and 3) to propose guidelines for enhancing the effectiveness of digital leadership of school administrators under the Office of Vocational Education, Lopburi Province. The sample group consisted of 520 participants, including school administrators and teachers under the Office of Vocational Education, Lopburi Province, in the academic year 2024. They were selected using stratified random sampling.

The research instruments used for data collection were a rating-scale questionnaire and an interview form. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, priority needs index (PNI), and content analysis for qualitative data. The research findings revealed that the current state of digital leadership of school administrators was at a high level, and the desirable state was also at a high level. The analysis of the needs for developing digital leadership showed that the top three priority areas were: (1) communication, (2) public relations, and (3) Student engagement. The area with the lowest level of need was professional development. The study proposed three main guidelines for developing digital leadership among school administrators under the Office of Vocational Education, Lopburi Province, to enhance their leadership effectiveness in the digital era.

Keywords : Guidelines for Development, Digital Leadership,
Vocational Education School Administrators

บทนำ

นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้กลายเป็นมนุษย์ดิจิทัล (Digital-

Humanities) เน้นการทำกิจกรรมหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การสืบค้นด้วยดิจิทัล (Digital Inquiry) การเรียนรู้ด้วยดิจิทัล (Digital Learning) การเรียนรู้สื่อใหม่ (New media study) และการใช้สื่อใหม่ (New-media practice) โดยได้มีการรวมตัวกันทำให้เกิดเป็นสังคมดิจิทัลอันเป็นยุคที่อินเทอร์เน็ตอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่าง เนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีโปรแกรมและการใช้ร่วมกับเครื่องคอมพิวเตอร์ และสามารถเคลื่อนที่ไปพร้อมกับคนได้ตลอดเวลา และสามารถประมวลข้อมูลและแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็วส่งผลให้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่างๆ ในการดำรงชีวิตอย่างมาก และรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ที่ส่งผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมไปถึงด้านการศึกษาที่นักการศึกษาพยายามที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัล สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นการพัฒนาประเทศโดยนโยบายเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ประเทศไทยได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจนโดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี 2579 ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีความเป็นธรรมในสังคม ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบต่อ โปร่งใส ตรวจสอบได้ คนไทยในอนาคตจึงต้องมีความรู้ความสามารถร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับเคลื่อนเทคโนโลยียุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนกลายเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพ มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2563 - 2565 ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยการพัฒนาาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัยและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อให้ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษาเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มรองรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้และทักษะต่อยอดในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย จัดทำระบบฐานข้อมูล (Big Data) และระบบรายงานผลการใช้ฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้ (สำนักงานปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ, 2563) การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่หยุดนิ่งเนื่องจากความก้าวหน้า และการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดจากความรู้ความสามารถของมนุษย์จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้ที่นำที่ดี มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถ กล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยทักษะภาวะผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน มองเห็นภาพอนาคตและสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

การศึกษาในยุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงครั้งในการปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิถีปฏิบัติใหม่โดยการใช้การสื่อสารทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา (Sheninger, 2014) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดให้ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพอย่างมีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการพัฒนาประเทศ พัฒนาขีดความสามารถกำลังคนด้านวิชาชีพในทุกช่วงวัย ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านวิชาชีพให้มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมและพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการอาชีวศึกษา ผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องการภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าที่แท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาโดยใช้แนวทางการบริหารตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้ 1) อาชีวศึกษายกกำลังสอง 2) พัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา 3) แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย อาชีวศึกษายกกำลังสอง โดยในด้านที่ 3 นั้นมีตัวชี้วัดในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาการพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้ตอบโจทย์อาชีวศึกษายกกำลังสองและการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการ และนำระบบดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2564)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

จากที่กล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาใหม่ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดของ อีริค เซนนิ่งเกอร์ (Eric Sheninger, 2019) เป็นกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 520 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน และครู จำนวน 450 คน (สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 227 คน จากนั้นดำเนินการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทั้งหมดจำนวน 8 โรงเรียน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 25:75 โดยเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 57 คน และครู ร้อยละ 75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดของ Eric Sheninger (The Pillars of Digital Leadership) เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ฉบับที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ก่อนนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

2. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form) จำนวนทั้งสิ้น 227 คน

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์เรียบร้อยแล้ว จึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

4. นำข้อมูลลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากแบบสอบถาม มาสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

5. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

6. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

6.1 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2	จำนวน 1 คน
6.2 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่	จำนวน 1 คน
6.3 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง	จำนวน 2 คน
6.4 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	จำนวน 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและมีเกณฑ์ในการกำหนดทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด, ระดับมาก, ระดับปานกลาง, ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI- Modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 นำผลจากการจัดลำดับความต้องการจำเป็นมาสร้างร่างประเด็นที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการประชุมกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา		สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	การสื่อสาร	3.79	0.52	มาก	7	4.45	0.38	มาก	1
2	การประชาสัมพันธ์	3.95	0.52	มาก	6	4.32	0.44	มาก	2
3	การสร้างภาพลักษณ์	4.14	0.48	มาก	1	4.16	0.47	มาก	5
4	การมีส่วนร่วมของนักเรียน	3.99	0.51	มาก	5	4.33	0.41	มาก	3
5	การพัฒนาสู่ความเป็น มืออาชีพ	4.10	0.48	มาก	2	4.11	0.49	มาก	7
6	การเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.06	0.50	มาก	4	4.25	0.46	มาก	4
7	การให้โอกาส	4.09	0.48	มาก	3	4.12	0.47	มาก	6
รวม		4.02	0.40	มาก		4.25	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, $S.D.=0.40$) เมื่อพิจารณาในรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ 1) การสร้างภาพลักษณ์ ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.48$) 2) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.48$) 3) การให้โอกาส ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.48$) 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.50$) 5) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ($\bar{X}=3.99$, $S.D.=0.51$) 6) การประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.95$, $S.D.=0.52$) และ 7) การสื่อสาร ($\bar{X}=3.79$, $S.D.=0.52$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.34$) เมื่อพิจารณาในรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ 1) การสื่อสาร ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.38$) 2) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.41$) 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.44$) 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.46$) 5) การสร้างภาพลักษณ์ ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.47$) 6) การให้โอกาส ($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.47$) และ 7) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=0.49$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีจัดเรียงอันดับ ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา		สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการ จำเป็น	ลำดับ ความต้องการจำเป็น
1	การสื่อสาร	3.79	4.45	0.1741	1
2	การประชาสัมพันธ์	3.95	4.32	0.0937	2
3	การสร้างภาพลักษณ์	4.14	4.16	0.0048	6

4	การมีส่วนร่วมของนักเรียน	3.99	4.33	0.0852	3
5	การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ	4.10	4.11	0.0024	7
6	การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.06	4.25	0.0468	4
7	การให้โอกาส	4.09	4.12	0.0073	5

จากตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 1) การสื่อสาร ($PNI_{modified}=0.1741$) 2) การประชาสัมพันธ์ ($PNI_{modified}=0.0937$) 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ($PNI_{modified}=0.0852$) 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.0468$) 5) การให้โอกาส ($PNI_{modified}=0.0073$) 6) การสร้างภาพลักษณ์ ($PNI_{modified}=0.0048$) 7) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ($PNI_{modified}=0.0024$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การสร้างภาพลักษณ์ 2) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ 3) การให้โอกาส 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 5) การมีส่วนร่วมของนักเรียน 6) การประชาสัมพันธ์ 7) การสื่อสาร ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 5) การสร้างภาพลักษณ์ 6) การให้โอกาส 7) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ

2. การวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

ในภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมพบว่า ด้านที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน 4) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 5) การให้โอกาส 6) การสร้างภาพลักษณ์ 7) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำคณาจารย์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยใช้ข้อคำถามหลังจากการเก็บข้อมูลในแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ

เรียงลำดับความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดลพบุรี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ในภาพรวม พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร โดยเฉพาะด้านการสื่อสารที่ช่วยเพิ่มความรวดเร็ว โปร่งใส และสร้างความร่วมมือภายในองค์กร ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องมีบทบาทเชิงรุก วางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ และใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างหลากหลายเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาทักษะบุคลากร และการรับมือกับสถานการณ์วิกฤติทางข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาท แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใส เข้มแข็ง และสอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัลในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี

1.1 ภาพรวมสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี มีการบริหารจัดการ ด้านการศึกษาโดยใช้แนวทางการบริหารตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้ 1) อาชีวศึกษายกกำลังสอง 2) พัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา 3) แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย อาชีวศึกษายกกำลังสอง โดยในด้านที่ 3 นั้นมีตัวชี้วัดในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาการพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ให้ตอบโจทย์อาชีวศึกษา ยกกำลังสอง และการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการ และนำระบบดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล บ่อคำ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.2 ภาพรวมผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงในองค์กร มีการส่งเสริมและสนับสนุน และจัดหาสื่ออุปกรณ์ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เรียนรู้ทำความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อการปฏิสัมพันธ์

กับผู้ตาม โดยที่ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี แต่รู้วิธีการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับบุคลากร และสามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ซีวิน อ่อนละอ และคณะ (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีการส่งเสริมการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี มีความคิดต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญาและคิดค้นนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการบริการใหม่ ๆ มีการสร้างปรับเปลี่ยน วิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มากที่สุดลำดับแรก คือ ด้านการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการใช้ดิจิทัลติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรใช้ดิจิทัลเป็นช่องทางการสื่อสารประสานงาน และให้ข้อมูลข่าวสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในยุคดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระพล สันโดษ และพระมหาศุภชัย สุภกิจใจ (2567) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในการสื่อสารที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถสื่อสาร จูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยความเต็มใจ การใช้แนวปฏิบัติในการส่งข้อความดิจิทัลมีทัศนคติและบรรยากาศการสื่อสารที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการสื่อสารของบุคลากร จะเป็นประโยชน์กับผู้มีส่วนร่วมและผู้อื่น การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นลำดับที่สอง คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักถึงการสร้างเครื่องมือหรือช่องทางให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมแบ่งปันเรื่องราวเชิงบวกขององค์กร ไม่สนับสนุนความรู้และให้ความเห็นเชิงบวกที่เน้นการประชาสัมพันธ์แบบใหม่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือดิจิทัลยังไม่เป็นระบบ ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นแกนนำในการนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา กำหนดรูปแบบที่เป็นรากฐานในการประชาสัมพันธ์เชิงบวกโดยใช้เครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sheninger, E. (2019) กล่าวว่า ผู้บริหารในยุคดิจิทัลจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านการเล่าเรื่อง (Storyteller-in-Chief) และใช้เครื่องมือดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงบวก ผู้นำจึงต้องควบคุมเนื้อหาและสร้างรากฐานของเรื่องราวเชิงบวกด้วยตนเอง สร้างความโปร่งใสและเชื่อมโยงกับสาธารณชน เพื่อแบ่งปันความสำเร็จและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในยุคที่ผู้ปกครองและชุมชนต้องการข้อมูลอย่างรวดเร็ว ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและจัดหาเครื่องมือให้ครูและบุคลากรได้ร่วมแบ่งปันเรื่องราวเชิงบวกขององค์กร ซึ่งเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรและขยายการรับรู้ของสาธารณชน

3.การพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี สามารถสรุปผลได้ดังนี้ พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรี ควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร โดยเฉพาะด้านการสื่อสารที่ช่วยเพิ่มความรวดเร็ว โปร่งใส และสร้างความร่วมมือภายในองค์กร ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องมีบทบาทเชิงรุก วางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ และใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างหลากหลายเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาทักษะบุคลากรและการรับมือกับสถานการณ์วิกฤติทางข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาท แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใส เข้มแข็ง และสอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัลในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรระ จตุพร (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล โดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานดิจิทัลอย่างคล่องแคล่วและเป็นมืออาชีพ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และเป็นผู้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ3) องค์ประกอบและแนวทางของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ด้าน และแนวทางการพัฒนา 56 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารเป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสื่อสาร ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล การประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อให้เกิดองค์กรการศึกษาทันสมัย โปร่งใส และตอบสนองต่อสังคมดิจิทัลอย่างแท้จริง

2. ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านดิจิทัล เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคนิคการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่เพื่อเสริม

ภาพลักษณ์และเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรในยุคดิจิทัล ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลร่วมกันเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมของสถานศึกษา

3. ด้านการสร้างภาพลักษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาปรับกลยุทธ์และแผนดำเนินงานสู่การเป็นสถานศึกษาดิจิทัลที่มีการทำงานแบบบูรณาการและสอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยีในทุกฝ่ายงาน เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน และงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การทำงานเชื่อมโยงและเป็นระบบเดียวกัน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาและสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของสถานศึกษา

4. ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารนิเทศการจัดการเรียนการสอนดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาทักษะการนิเทศออนไลน์ ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและเสนอแนะแนวทางพัฒนาการเรียนการสอน

5. ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับครู ช่วยลดความเครียด ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาในการทำงานผ่านระบบดิจิทัลได้ เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาเชิงดิจิทัล โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ให้คำแนะนำและติดตามครูอย่างใกล้ชิดจัดอบรมด้านการสื่อสารและการดูแลจิตใจผ่านระบบดิจิทัลเพื่อเสริมความเป็นมืออาชีพและสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีในสถานศึกษา

6. ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อดำเนินการพัฒนาองค์กรดิจิทัลได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะการวางแผนและบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดอบรมด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรดิจิทัล สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อระดมทรัพยากรและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านการให้โอกาส ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจในการรับรู้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดลพบุรีและสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจด้านดิจิทัล โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารและกระตุ้นการเรียนรู้ของบุคลากรยกย่องเชิดชูผู้ที่มีผลงานโดดเด่นด้านนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างไร
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาร่วมกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทางนโยบายหรือหลักสูตรให้แก่หน่วยงานทางการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชีวิน อ่อนละอ, และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(1), 108–119.
- ศศิวิมล บ่อคำ. (2566). *แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563–2565)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วีระพล สันโดษ, และพระมหาศุภชัย สุกกิกิจ (บุตรเกษ). (2567). ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*, 21(1), 93–105.
- วัชร จตุพร. (2566). การพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารการทดสอบและการประเมินทางการศึกษา*, 7(1), 49.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล* [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3->

- Scott, W. G., & Connor, T. R. (1985). *Organization theory: A behavioral analysis for management* (4th ed.). Homewood, IL: Richard D. Irwin, Inc.
- Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.
- Sheninger, E. C. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper.